

**ЛІСИ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ ЯК УНІКАЛЬНИЙ ПОЛІГОН
ЕКОСИСТЕМОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

*Вишнеvsька Н.Ю. студентка 1 курсу
Житомирського державного університету імені Івана Франка,
Хом'як І.В, науковий керівник
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 51
Україна
ecosystem_lab@ukr.net*

Українське Полісся, розташоване на території Поліської низовини, займає близько 20% території України. Цей регіон екологічноспецифічний. Це зосередження постгляціальної флори і рослинності, в тому числі, постгляціальних реліктів.

Під час останнього льодовикового періоду сучасна та третинна флора на території Полісся була відсутня. Фактичне заселення сучасною флорою та формування сучасної типологічної різноманітності екосистем розпочалося близько 11,5 тисячоліття до нашої ери.

Температурні умови, що тут склалися, близькі до центральноєвропейських із дещо суворішими зимами. Ґрунтові умови дуже мозаїчні. Найчастіше тут зустрічаються типові для півночі лісової зони дерново-підзолисті ґрунти. Сірі лісові ґрунти, які формувалися південніше території льодовика на основі лесових порід, трапляються рідше і займають в основному південну частину Полісся. В невеликій кількості представлені відкладення торфу характерні для бореальної зони та інші типи ґрунтового покриву.

Поєднання неморальних кліматичних умов із бореальними ґрунтами створює на території Полісся унікальні умови щодо ландшафтної та флористичної різноманітності. Оскільки, в постгляціалі відбувалося заселення Поліської низовини із неморальної, бореальної, середземноморської та монтанної зон, на сьогодні, ми можемо фіксувати поєднання цих елементів флори в рослинні угруповання класичні для вищенаведених зон, але із регіональними відмінностями.

Відносно малопродатні для сільського господарства ґрунти дозволили зберегти нижчу трансформованість екосистем в порівнянні із Лісостепом і Степом. Розораність регіону дорівнює лише 30-40% і зростає із півночі на південь. Завдяки цьому на території Українського Полісся знаходяться майже половина лісового фонду України. Залісненість регіону 26-29%.

Ще одним фактором, який збільшує привабливість регіону для складних екосистемологічних досліджень є те, що низькоефективне сільське господарство на Поліссі занепадає протягом останніх двадцяти років. Тому, тут багато покинутих сільськогосподарських угідь (перелогів), що дозволяє вивчати природну динаміку екосистем.

Найбільшу цінність для досліджень мають лісові екосистеми. Вони тут представлені 7 класами за класифікацією Браун Бланке і повністю перекривають едафічні сітку Алексєєва-Погребняка.

Найбільші площі займають субори. Це переважно соснові та сосново-дубові ліси. На жаль існує тенденція до скорочення дубових лісів за рахунок масового насадження сосни. Останні удвічі швидше дають економічний ефект та менш вибагливі у догляді. Однак, саме дубові ліси становлять найбільший екосистемологічний інтерес. Клімаксічна, стабільна стадія розвитку поліських екосистем представлена саме дубовими лісами (дубово-грабовими). За водним режимом серед суборів спостерігається такий розподіл: свіжі(46%) і вологі(36%) місцезростання, частка сирих і мокрих становить 13% і 3% відповідно.

На другому місці знаходяться сугрудки, які займають близько 30% лісового фонду. Сугрудки Західно- і Центральнополіського округу є на 46% вологими і на 32% свіжими, а Чернігівського навпаки – на 42% свіжі і на 22% вологі. Основними породами в сугрудках Полісся є дуб черешковий (29%), сосна звичайна (25%), вільха (22%), береза (15%).

Бори представлені менше (17%). За вологістю серед борів найбільш поширені свіжі умови – 65%, сухі становлять 13%, вологі – 10%, сири і мокрі – по 6%. Територіально вологі бори частіше трапляються на Правобережному Поліссі а свіжі на Київському і Чернігівському поліссях. Близько 1% всіх борових земель осушено, в більшості, це сири і мокрі бори, де доля осушених місцезростань складає 11 і 9%.

Діброви, на жаль, є мало розповсюдженою на Поліссі групою лісів. Вони займають лише 2% держлісфонду регіону. Причина в тому, що широколистяні насадження даватимуть економічний ефект лише через 90-150 років, тоді, коли вирубки сосни починаються в 40-70 років.

Нааявність великої кількості угруповань із різних флористичних областей, що межують між собою, які знаходяться на різних стадіях розвитку, під різним антропогенним тиском робить Українське Полісся унікальним полігоном для екосистемологічних досліджень.